

27 MAYIS 1960 HAREKATI İŞÇİ SINIFI VE EMEKÇİLERİN TALEPLERİNİ KARŞILADI MI?

Sırrı Öztürk*

Başlıca Sorunlar

27 Mayıs 1960 hareketi ile Türk Silahlı Kuvvetleri iktidara el koyarak, sistemin yukardan değişimini gerçekleştirmek istemiştir. 27 Mayıs üzerine çok yönlü değerlendirmeler yapıldığı bilinmektedir. Günümüzde ise, bu hareketin işçi sınıfı ve emekçilerin taleplerini karşılamada hangi ölçüleri kullandığını sorgulamak zorundayız. Çünkü 27 Mayıs üzerine tarih ve sınıf bilincimizin uzantısında doğru, doğruya yakın değerlendirmelerin yapılmadığını düşünüyorum.

27 Mayıs hareketinin öteki askeri darbelere göre temelde bazı farklılıkları vardır. Darbeyi gerçekleştirecek cuntanın örgütlenişi, strateji ve taktik anlayışı, doğrudan DP iktidarını alaşağı etmesi, parlamentoyu feshedişi, siyasal ekonomik yapıda değişiklik yapması, yeni bir anayasa ve onun uzantısında bazı yasal yeniliklerin gerçekleştirilmesi, vb. vb. gibi, DP iktidarının "demokrasi" anlayışını reddeden bir yapılanmaya yönelişi, 27 Mayıs üzerine yapılan tartışmaların ana noktalarını oluşturmaktadır.

27 Mayıs hareketinin getirdiği "yeni" sürece, bilimsel bilgi ve bilinçleriyle doğru değerlendirme yapanlar olduğu gibi, bu değişikliği bir "sosyal devrim" olarak tanımlayanlara da rastlanılmaktadır.

Bilindiği gibi sosyal devrimlerin yasallıkları vardır. Konuya bu açıdan bakınca, 27 Mayıs örneğinde, sistemin devrimci değişim ve dönüşümünde esas olan üretim, mülkiyet, dağıtım-paylaşım ilişkilerinde herhangi bir köklü dönüşüm söz konusu değildir. Sosyoekonomik yapıda bir değişiklik yoktur. Alt ve üst yapı kurumları yerli yerinde durmaktadır. Geleneksel bütün anlayışlara karşı bir kültür saldırısı yoktur. Emperyalizmi-kapitalizmi karşıya alan bir tutum yoktur. Uluslararası tekeli sermayenin ekonomik, ticari, mali, askeri ve kültürel kuşatmasına karşı ulusal çıkarları gözetken hiçbir işarete rastlanılmamaktadır. vb.vb.

27 Mayıs'ın bu türden bir konumu açık-seçik ortadayken, onu neden bir "sosyal devrim" olarak tanımlayanlar çıkmıştır? Soruyu ve sorunu açmak açısından bu sorulara daha pek çok soru eklemek mümkündür. Örneğin kimler 27 Mayıs hareketini doğru değerlendirdi? Kimler sosyal sınıf bakış açısından doğru değerlendirmeler yapamadı?

27 Mayıs 1960 hareketi, dönemin DP iktidar mensuplarını hapsederek yargılaması, ülkedeki "demokrasi" geleneğinin CHP ve daha sonra DP iktidarıyla yürümeyeceğinin kütteleler katında anlaşılması sürecinde gerçekleşmiştir. Cuntanın örgütlenmesi, ülkedeki sosyal uyanışa ve işçi sınıfı ile emekçilerin giderek artan hoşnutsuzluklarının boyutlandığı bir döneme rast gelmektedir.

T.C.'nin Ana İdeolojik Yönelimleri

T.C.'nin kuruluşundan bu yana, Anadolu coğrafyasındaki emekçi halklar mozayığı, sosyal sınıf gerçekliği, hakim sınıflar ittifakınca sürekli baskı, sömürü ve zulüm altında tutulmak istenmiştir. Resmî devlet ideolojisi olarak tanımlanan Kemalizm, dünyadaki güçler denge ve ilişkisine göre ve yerine göre, zamanı gelmiş "emperyalizme karşı", zamanı gelmiş "sosyalizme yakın" durmayı uygun bulmuştur.

M. Kemal, bir yandan Büyük Ekim Sosyalist Devrimi ve yeni Sovyet Devleti ile sıcak ve yakın ilişkiler içine girmiş, SSCB'nin maddi, manevi ve diplomatik desteğini almıştır. T.C.'nin kurulmasında Osmanlı topraklarının emperyalist devletlerce ele geçirilip kuşatılması sürecinde, M. Kemal'in çok yönlü ve çok esnek bir politika gütmesi doğal ve anlaşılır bir şeydir. O, yalnızca Sovyet dış politikası ve "sosyalist kuruculuk"un çeşitli sorunlarının, bir Yakın Doğu ülkesi ve halkların mozayığı olan bir bölgede nasıl çözümleneceği konusunda değil, birçok açıdan da, örneğin İngiliz emperyalizminin bölgedeki çıkar ve taleplerini de hesaba katmıştır. Başta İngiliz ve öteki emperyalist devletlerle kurulan çok yönlü ilişki-

* Araştırmacı-Yazar, Sorun Yayınları Genel Yayın Yönetmeni

lerle ancak T.C.'nin bugünkü "Misak-ı Milli" diye adlandırılan bir coğrafyaya sığdırılarak "Ulusal Kurtuluş Mücadelesi"nin gerçekleştirileceğinin bilincindedir.

O nedenle burjuvazinin sınıfsal çıkarlarını kollayıp gözetken M. Kemal, emperyalist-kapitalist sisteme karşı ve yeni sosyalist devlete karşı tutumunda, ne anti emperyalist ne de sosyalist olmuştur. "Ulusal Kurtuluş Mücadelesi" olarak tarihe kaydını düşüren olgu, onun dünya ve bölge dengelerini kollayarak kurduğu burjuva devletinin yeniden oluşturulması sürecinin bir ifadesidir.

T.C. tarihinde önceleri lövanten, komprador niteliğindeki işbirlikçi sermaye birikiminin yerli toprak, ticaret, sanayi ve mali sermaye ile buluşması, ardından uluslararası tekelci sermaye ve çok uluslu holdinglerin yerli ortakları olarak yerini alması çok uzun bir öykünün kapsamına girer.

T.C. burjuvazisi, "Millî Şef", "Ebedî Şef" niteliğiyle, CHP'nin tek parti diktatörlüğünde yerli sermaye finans oligarşisi diye nitelenebilecek bir konuma gelmiştir.

Yerli sermayenin gelişme sürecinde, toprak, ticaret, sanayi ve mali sermayenin arasındaki ittifakın bozulması yeni nitelikler kazanmasında, işçi sınıfı, işsizler, emekçi katmanlar, yoksul köylülük ve emekten yana aydınların örgütlülüğü ve talepleri, baskı altında tutulacaktı. Nitekim öyle de oldu. Bu coğrafyada Osmanlı'dan bu yana gerçekleşen halk hareketleri, işçi ve emekçilerin talepleri sürekli baskı altında tutulmuştur.

Uluslararası andlaşma ve ilişkilerde, "Biz, Türk ve Kürt halklarının ortak özgür iradesini temsil ediyoruz..." denirken, millî mesele ve etnik sorunlar söz konusu olunca, burjuvazinin çıkarları doğrultusunda, özgürlük talepleri sürekli boğulmuş ve bastırılmıştır.

Modern sanayi devrimi ile gelişip güçlenen batı burjuvazisinin evrimi ile modern sanayi devrimini gerçekleştirilemeyen Türk burjuvazisinin evrimi elbette farklı olacaktı. Türkiye'de gerçekleştirilen burjuva reformları, kimilerince "Atatürk Devrimleri" olarak sunulsa da, ortada gerçekleştirilmiş bir ulusal-sosyal kurtuluş mücadelesi ve sosyal devrim asla söz konusu değildi.

T.C.'nin uluslararası kuvvet ilişkileri ve dengeleri uzantısındaki kuruluşunda, ne sosyal sınıf temelinde ne de millî mesele temelinde işçi sınıfı ve emekçi halkların ulusal-sosyal kurtuluşu söz konusuydu. "Ulusal Kurtuluş Mücadelesi" olarak sunulan, Osmanlı'dan miras bir kalıntının, yerli burjuvazi ya-

ratma çabalarının, ancak tek parti ve tek şef yönetimlerinde gerçekleşeceği bilincinin ağır basmasıydı.

Toplumsal Mücadele

Burjuvazinin baskı, terör, sömürü ve asimilasyoncu politikalarına karşı işçi sınıfı ve emekçi katmanların mücadelesi nasıldı? Bu coğrafyada bir sosyal sınıf olarak işçi sınıfının mücadelesi süreklilik kazanamasa da, organik mücadele gelenekleri günümüze taşınamasa da, her dönem vardı. İşçi sınıfının nicel ve nitel konumu ayrıntılı tartışılabilir.

Genç T.C.'nin kuruluşunda, işçi sınıfı ve emekçilerin çıkarları uzantısında Tarihi TKP'nin 10 Eylül 1920'de bütün komünist delegelerin katılımıyla kurulduğunu biliyoruz. TKP'ni oluşturan komünist gruplar Anadolu coğrafyasından, yurtdışında öğrenim gören genç aydınlardan ve Ekim Devrimi sürecinde Bolşevik kümelenmelere katılan SSCB'deki komünistlerden oluşuyordu. Aynı dönemlerde gerçekleştirilen "Doğu Halkları Kurultayı"na da yine bu coğrafyadan giden 89 delegeyi ve bunlar arasında, Türk, Kürt, Türkmen, Çerkeş, Gürcü, Laz, Azeri, Acem, Arap, Süryani vb.lerinin olduğunu da vurgulamalıyız.

Türk burjuvazisinin önünde en büyük engel, işçi sınıfı ve emekçilerin ulusal-sosyal kurtuluş talepleri ve örgütlenmeleriydi. Burjuva sermayesinin mayalanması emekçilerin sömürülmesinden, taleplerinin çiğnenmesinden geçecekti. İşçi sınıfının grev ve sendika özgürlüğü talepleri, cumhuriyetin, günümüz dahil hiçbir döneminde hakiki anlamıyla gerçekleşmemiştir.

2. Dünya Savaşı sürecinde yerli burjuvazi, harp zengini de olacaktı. Tefecilik, rüşvet ve yolsuzluk bu dönemde katmerlenecekti. T.C. bu süreci, öteden beri "Kahrolsun komünistler, bölücüler ve vatan hainleri!" edebiyatı ile sürdürmüştür. "Takrir-i Sükûn Kanunu", halk hareketlerinin, ulusal ve etnik taleplerin şiddetle bastırılması bu döneme rastlamaktadır.

Burjuvazi, sıkıyönetim ve özel mahkemelerin estirdiği devlet terörünün himayesinde palazlanacaktı. Grev hakkı yenilmiş, sendika hakları elinden alınmış, siyasi örgütleri kapatılarak gizli çalışmaya yöneltilmiş bir sosyal sınıfın kütle ile bağı kurulmamıştı. Nedenleri ayrıntılı tartışılabilir.

2. Dünya Savaşı sonunda Hitler Nazizmi yenilgiye uğratılınca, dünyada ve ülkemizde "yeni" bir "demokrasi" rüzgarı da esmeğe başlayacaktı. Savaş sona erdiren irade, başta genç Sovyet devleti ve müttefiklerin sonradan katıldığı bir süreçte gerçekleşmişti. Emperyalizmin baskı ve sömürsü altındaki sömürge ve yarıömürge uluslar, bu süreçte özgürlük

ve sosyal kurtuluş talepleriyle öne çıktılar. Batı kapitalizminin diktatörlüğü altındaki işçi sınıfı ve emekçi halklar nisbi demokratik haklarını daha da ileri boyutlara taşıma fırsatını elde ettiler. "Sosyalist Sistem", bütün kusurlarına rağmen, emperyalist kuşatma karşısında bir barikat görevini yerine getiriyordu. Bu olgu, o günkü kuvvet ilişkilerinde hesaba katılıyordu.

Dünyanın bu yeni çehreye kavuşmasında, kapitalist blokun da kimi çıkarları söz konusuydu. 2. Dünya Savaşı'nın en büyük yağmasını başta ABD olmak üzere öteki büyük kapitalist ülkeler elde etmişti.

Kapitalizmin bu "yeni" yüzü, "demokrasi" ve "insan hakları" belgesini de öne çıkarınca, kapitalizm insana karşı olan bu çirkin yüzünü maskeleyemeyecekti. Artık klasik siyasal-ekonomi yerine, günümüz politikacılarının sıkça kullandığı, eskimiş, bilimsel bir değeri olmayan "teori" ve "tez"lere dönülecekti.

Türkiye bu durumda ne yapmalıydı?

CHP faşizmiyle iktidarını yürüten burjuvazinin, "demokrasi" modasına uyma dışında bir seçeneği yoktu. CHP içindeki toprak ağası ve mütagallibe takımına sahte demokrat bir parti kurdurarak T.C.'nin faşist karakterini değiştirmek gerekiyordu. İşçi sınıfı ve emekçilerin taleplerini baskı ve terör altında tutmanın imkânları yoktu.

2. Dünya Savaşı sonunda, Dünya'dakine paralel biçimde, bu sürece açık siyasi mücadele amacıyla katılan, müdahale eden iki sosyalist partimizi de bu arada anmak gerekiyor. İkişer ay ara ile TKP'nin MK kararıyla kurulan Türkiye Sosyalist Partisi (TSP) ile Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi (TSEKP)'ni ve ardından 1954'de kurulan Vatan Partisi (VP)'ni anmak yerinde olacaktır. Yerli burjuvazimizin 'ne deve ne kuş' olan "demokrasi" anlayışı, işçi sınıfı ve emekçilerin çıkarlarını gözetecek siyasi partileri, bu arada sendikal alanda da Sendikalar Birliği'ni kapatmaya kadar gidecekti. Milli mesele ise, zaten "cihet-i askeriye"ye, "Genel Vali"lere bırakılmıştı.

1946'larda da sınıf esasına dayalı dernek, sendika ve parti kurulması resmen yasaklanınca, trenin makası sahte DP'ne açılacaktı. DP, 1946 seçimlerini zorladıysa da, ancak 14 Mayıs 1950 seçimlerinde iktidarı ele geçirebilecekti.

DP muhalefeti, emekçi halk kitlelerinin sosyal uyanışını demagojilerle maskeleyen bir konumdaydı. İç ve dış politikada, ABD uydusu kimliğini, pragmatist yaklaşımlarıyla gizlemiyordu. İktidara geldiğinde, CHP'nin "Truman Doktrini", "Marshall

Yardımları" ilişkilerini NATO ve CENTO anlaşmalarıyla daha da ileri bir düzeye götürecekti.

27 Mayıs'ta Etkin Olan Toplumsal Bileşenler

10 yıllık DP iktidarı döneminde de, kitlelerin onlarca yıllık bastırılmış özgürlük hak ve taleplerinin daha fazla zora başvurulması götürülemeyeceği anlaşılmıştı. İşçi ve emekçi kesimlerde büyük bir muhalefet odağı oluşmaktaydı. Kitlelerin sosyal uyanışından, asker-sivil bürokrasi de elbette etkileniyordu. Yüzyıllık "Batılılaşma" çabaları, işsizlik ve pahalılık cehenneminde hiçbir işe yaramayınca bu muhalefet odağı mutlaka biçimlenecekti. Henüz uluslararası tekellerin keskin denetimine girmemiş yurtsever askerlerin cunta arayışı bu döneme rastlamaktadır. Onlar da ülkedeki sosyal muhalefetten kendi siyasal ve ekonomik anlayışları ölçüsünde etkilenmişti. Bu muhalefeti bir sosyal devrime taşıyacak örgütlü ve donanımlı bir işçi sınıfı hareketi olmadığı için, sistemi sorgulayan emekçi halk kitlelerinin potansiyel gücü, ancak bir askeri darbenin cuntasal kalkışmasıyla durdurulabilirdi ve bu süreçte sermaye sınıfının ihtiyaç duyduğu yapısal bazı reformlar gerçekleştirilebilirdi.

27 Mayıs 1960 hareketini örgütleyen askerlerin ülkedeki işçi sınıfı ve emekçi katmanlarla hiçbir organik ilişkisi yoktu. Yalnızca CHP genel başkanı ile, o da İ. İnönü'nün: "Biz 27 Mayıs'ın ne içinde ne de dışındaydık" "özdeyişi" çerçevesinde bir ilişki içindeydi.

27 Mayıs 1960 öncesinde ABD emperyalizminin de devreye girdiğini, sermayenin "yeni" nitelikler kazanarak vitrinini düzeltmesi gereğini öne çıkararak, halk muhalefetinin sınıfsal bir kümelenmede odaklaşmasını engellediğini de söyleyebiliriz.

27 Mayıs Nedir?

Dönem öncesinde, faşist devlet terörü altında sindirilen bir sol hareketin, 27 Mayıs hareketine olduğundan fazla değer vermesi, zaman zaman askerlerin yüceltilmesine kadar varırılan düşünce ve davranış çizgileri. Bugünkü sınırlı bilgilerimiz ışığında da olsa eleştirilmekte, bu yöndeki eleştirinin katkı yerine geçmesi, sosyal muhalefetin o günkü nesnel konumunun, sınıfsal çelişkilerin nedenlerinin ve "neler yapılabilirdi?", "niçin yapılamadı?" sorularının, tarihsel-sınıfsal bilgi ve bilincimizi ören sürecin öteki bütün faktörleri bağlamında ele alınmasına bağlıdır.

Tarihsel olay ve olguları idealizme düşmeden, nesnel koşulları içinde incelemek bilimsel yöntemin bir gereğidir.

27 Mayıs'ın haklılığını ileri süren ve bu hareketin ideoloğunu geliştirmeye aday Doğan Avcıoğlu, bütün çalışmalarında, "Atatürk devrimlerinin amacı olan Batılılaşmak!.."tan söz etmektedir. "Batılılaşma" arayışları, birbirinin içine karışmış, bilimsel bir açıklaması bulunmayan bir "doktrin" arayışıdır: "Sömürüyü kaldırmak, sosyal adaleti sağlamak ve planlı üretim yapmak" olarak özetlenebilir. Bu yönelişlere karşı çıkararak: "Ama nasıl?" denildiğinde, 27 Mayıs 1960 hareketi gibi tepeden iktidara gelerek, bazı reformların işçi sınıfı ve emekçi halkların onay ve katılımını almadan gerçekleşeceğini söyleyenler çıkacaktır.

Türkiye'nin sosyal devrimini gerçekleştirmek mücadelesinde, çeşitli ve çok yönlü mücadele biçim ve yöntemlerini öne çıkararak, çoğu da Batı'dan devirme teori ve tezlerle oldukça fazla rastlanmaktadır. Oysa ülkenin sosyal sınıf ilişkisi ve çelişkilerini kendi özgünlüğü içinde incelemek ve ona göre program üretmek gerekiyordu. Bu görevi hiçbir sol grup ve kadro başaramamıştır. Nedenleri ayrıntılı tartışılabilir.

27 Mayıs ve getirdiği Anayasa ve onun uzantısında çıkarılan yasal düzenlemeler, hiçbir zaman işçi sınıfı ve emekçilerin temel hak ve özgürlüklerini geliştirici bir düzenleme değildir. Olabilmesinin de hiçbir maddi zemini yoktur. Türk burjuvazisinin devletçi geleneği, bu Anayasa ile "yeni" bir görünüm kazanmıştır. CHP ve DP iktidarları boyunca baskı, sömür ve zulüm altında tutulan işçi ve emekçi kesimlere çok sınırlı düşünme-örgütlenme özgürlüğü tanımak durumunda kalınmışsa, bu onlara devletçi burjuvazimiz tarafından bahsedilen, ya da yukardan aşağı istenmeden verilen bir hak niteliğinde değildir.

27 Nisan - 27 Mayıs 1960 öğrenci gençlik hareketlerinde, her ne kadar üniversiteli öğrencilerin kitlesel gösterileri öne çıkarılmak istense de, mevcut siyasi partilere karşı bir halk kalkışmasının bazı işaretlerini bu arada görmek durumundayız. Sokakta yalnızca öğrenci gençlik yoktur; o dönemin ilerici kadroları, işçiler, emekçiler ve emekten yana aydınlar da sokaktadır.

DP iktidarının oylarını aldığı işçi ve emekçiler, kırdı ve kentte hoşnutsuzluğu dile getiren hareketlilik içindedir. Yalnızca bir örnek bile bu hoşnutsuzluğun ana nedenini ortaya koymaya yeter: DP iktidarının uyguladığı siyasal ekonomi yüzünden dolar 207 kuruştan 902 kuruşa yükselmiştir.

Ülkedeki işçi muhalefetinin etkinliğini göstermek açısından, ünlü 31 Aralık 1961 İstanbul-Saraçhane Mitingi'ni anmak yeter sanıyorum. Bu mitinge katılan Türkiye proletaryası, 200 bin kişilik ilk

ve anlamlı yürüyüşüyle, ilkin Anayasa'da, sonradan da 274 ve 275 sayılı yasalarda ifadesini bulan sendikalar, toplu iş sözleşmesi grev ve lokavt kanununun (S-TİSGLK) çıkmasını da sağladı. Oysa, "24 Temmuz İşçi Bayramı (!) ve iş yasaları, benim Çalışma Bakanlığım'da, benim zorumla çıkartıldı" yolunda beyanat veren Bülent Ecevit'in dile getirdikleriyle ters orantılıdır, olup-bitenler.

24 Temmuz 1963 tarihli ve 274 ve 275 sayılı kanunlar, işçi sınıfının hakkı olan, fakat devlet zoruyla bastırılan bir hak gasbının, çok sınırlı tutularak kağıda dökülmesinden ibarettir.

27 Mayıs'ın devletçi bakış açısını anılan S-TİSGLK'larındaki yasak ve sınırlamaları şöyle sıralayabiliriz: 1. Kanun, grev ve toplu iş sözleşme hakkının kapsamını sınırlamıştır. 2. Sendikaların fonksiyonlarından a) Toplu iş sözleşmesi, b) Grev vb. hakları uluslararası normların çok altında tutarak yasaklar getirmiştir. 3. Lokavt "hakkı" gibi bir konuyu S-TİSGLK'na sokmuştur. 4. İşçilerin doğrudan kullanacağı grev, dayanışma grevi, genel grev, siyasi grev vb. haklarını yasaklayarak, devletçi sendikacılığın temellerini atmıştır. 5. Sendikaların işçiden alacağı aidatları, patronun bordrolardan keserek ilgili sendikanın banka hesabına yatırması gibi sarı sendikacılığı besleyen hükümler getirmiştir. 6. Patron ve işçi arasındaki uyuşmazlıkların çözümündeki yöntemlerde işçi aleyhine, sendika aristokrasisini ve patronları koruyan hükümler getirmiştir. 7. Önemli işkollarında toplu iş sözleşmesi ve grevleri tümünden yasaklamıştır. 8. Sosyal sınıf terminolojisinde, "Anayasa Dili" (ne demekse) ne "katkı" getirerek proletarya "çalışanlar" olarak, kapitalistler (patronlar) "işveren" olarak nitelenmiş, böylece sosyal sınıfların karakteri gizlenmek istenmiştir. vb.vb.vb.

Özet bir anlatımla 27 Mayıs 1960 döneminin sınıfsal güç dengesini ortaya koyan bazı konular bu örneklerle karakterize edilebilir.

27 Mayıs hareketi, hakim gerici sınıflar ittifakı arasındaki çelişkilerin, bir ölçüde de hesaplaşmanın öne çıkması olgusunu olduğu kadar, işçi sınıfı ve emekçilerin, kır yoksullarının sosyal muhalefetini engelleme; tarihsel ve sosyal olarak demokratik bir dönüşüm anlamına gelebilecek 'toprak reformu'-nu bile gerçekleştiremeyen burjuvazinin, gecikmiş de olsa, darbe yoluyla iktidara el koyarak rahatlatılması olarak da adlandırılabilir.

27 Mayıs hareketi, burjuva demokratik ölçülerin çok gerisindeki bir anlayışla hazırlanmıştır. Buna rağmen, 1961 Anayasası'nın getirdiği çok sınırlı demokratik ortamda gelişme gösteren sosyalist yönelimli parti ve sendikal mücadelelere bile taham-

mül edemeyen yerli burjuvazinin büyük tepkilerine neden olmuştur.

Aynı dönem, toprak ve ticaret burjuvazisi ile ABD emperyalizminin işbirliğinin en üst noktaya çıktığı bir dönemdir. Bu bağlamda, 27 Mayıs montaja dayalı da olsa yerli sanayi ile mali sermayenin, geleneksel sermaye ittifakına karşı mücadelesi olarak da anılmakta ve "ilerici" diye nitelenmektedir.

1961 Anayasası'nı "ilerici" olarak niteleyen "sol" kesimlerin bu tavrını, burjuvazinin uzun yıllar estirdiği baskı ve diktatörlük yerine, sınırlı burjuva demokratik bir ortamın yaratılmasına "şükr"eden ve "ehvenişer"le uzlaşan, ayrıca bilimsel olmayan bir anlayış olarak açıklamak mümkündür. Oysa 1961 Anayasası'nın ve bu uzantıda çıkarılan (çoğu kez de çıkarılmayan) yasaların içeriği, aşağıdan büyük bir tazyikle gelen emekçi hareketi önüne örülmek istenen yeni bir dalgakıran anlamına gelmektedir.

Burjuvazi, 1961 Anayasası'na rağmen siyasal ekonomik krizini bir türlü aşamamıştı. Çünkü kriz yapıldı. 27 Mayıs hareketini takip eden süreçte, ABD, AİD ve Dünya Bankası kadrolarında "istihdam" edilen, ve kitlelere "devrimci" olarak tanıtılan, "Beyin Takımı" lakaplı teknisyenler bile krizin aşılabilemesinde, "ulusal çıkarları" gözetilen bir çaba içinde olmayacaktı. Bu teknisyenler ve planlamacılar emperyalist-kapitalizmin "Beyin Takımı"ydı. Böylelerinden "devrimci" bir görev beklentisi içinde olanlar, ülkedeki sosyal uyanışı saptırmak anlamına

gelen bir uğraşın peşindeydi. Bilimsel/teorik çaba içinde olan kadrolar ise, sistemin niyetlerini kitlelere organik ilişkilerle ileticek, onları yönetip yönlendirecek kurumlaşmaları yaratmaktan çok uzaktılar.

27 Mayıs 1960 sürecine büyük ölçülerde bel bağlayan "Yön" ve daha sonra yayımlanan "Devrim" dergisi kadroları ise, Arap ülkelerinde hareketlenen Arap Milletçi Sol akımların (BAAS) bir uzantısı görünümündeydi.

Gerek "Yön" ve gerekse Tarihi TKP geleneğini Kemalizm'in çıkarlarına dönerek sunan "Kadro" hareketi, 27 Mayıs 1960 Anayasası'nı, ona büyük primler vererek desteklemişti. Keza Türk-İş ve DİSK de aynı doğrultuda hareket etmişti.

Tarihi TKP'nin legal ilerici bir uzantısı niteliğindeki TIP de 1961 Anayasası'nı kendisini vareden büyük bir güvence olarak değerlendirmiş ve sahiplenmiştir.

Ayrıca burjuva partilerinden CHP de, legal sol partilerin söyleminden etkilendikten sonra "ortanın solu" sloganıyla 27 Mayıs'ın getirdiği Anayasa'ya belli ölçülerle sahip çıkar gözüküştür.

Öteki sağ burjuva partileri ise, bu Anayasa'dan kurtulmanın yol ve yöntemlerini arayarak, yeni askeri darbelerin gerçekleşmesini sağlayacak kışkırtıcı ve provakatif hareketlere girmekten geri durmamış, 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 faşist cuntalarının savunucusu olmuşlardır.

